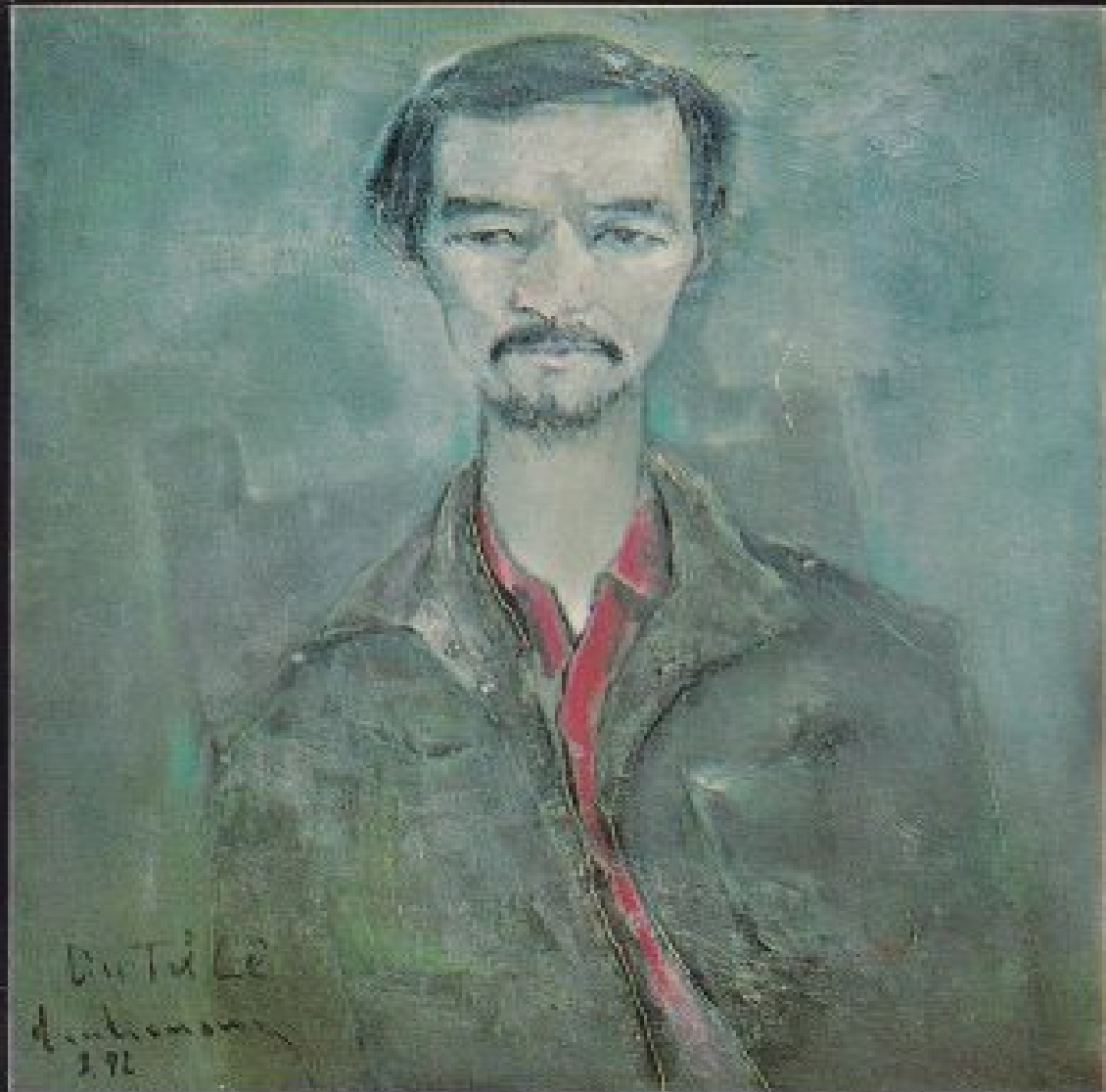

rule

CHẠM DỨT LUÂN HỒI EM BƯỚC RA

TỦ SÁCH VĂN HỌC NHÂN CHỨNG

Chấm Dứt Luân Hồi Em Bước Ra

Du Tử Lê

Tủ sách văn học nhân chứng
một ngàn chín trăm chín ba

Thơ Du Tử Lê ở ngoài nước hay hơn thơ ở nhà nhiều lắm. Điều đó chứng tỏ một sức thơ vẫn sung mãn, một lực thơ vẫn cường tráng, điều hiếm có này tôi chỉ thấy ở một tiếng thơ khác chúng ta có nhiều hy vọng gặp lại năm nay ở Hoa Kỳ là tiếng thơ Tô Thùy Yên.

Mai Thảo

(Sổ tay, Văn, số 130, tháng 4 – 1993)

o

Rất nhiều thi sĩ không "phá vỡ" lề lối thơ cũ đến như vậy, có thể họ vẫn tôn trọng âm điệu bằng trắc, hay vần, mà chỉ dùng các cú pháp mới, cách ghép các từ ngữ, hình ảnh mới mà thôi.

Thí dụ mấy câu thơ Du Tử Lê :

Tôi nghe hát hiu từ mắt em ngát tạnh
Con để buồn tự tử giữa đêm khuya
Bầy sẻ cũ cũng qua đời lặng lẽ

...

Em ở đó bờ sông còn ấm cát
Con sóng tình vỗ mãi một âm quen

Mới đọc qua chúng ta không thấy một ngôn ngữ nào kỳ lạ. Đọc lại lần nữa, chúng ta sẽ thấy vài hình ảnh, con để buồn tự tử, bờ sông còn ấm cát, tiếng sóng vỗ như một âm thanh đã quên... Đọc lại nhiều lần, chúng ta lại thấy cả những hình ảnh trên cũng không còn lạ lắm nữa. Có cái gì khiến chúng ta phải dừng lại ngẫm nghĩ, như đi qua vườn phải dừng chân ngắm nghía một bông hoa lạ. Tại sao "bầy sẻ cũ cũng qua đời lặng lẽ" ? Tại sao có cả mắt em ngát tạnh (ngát tạnh là xúc giác hay khứu giác ?) cùng với bờ sông cát ấm, và "con sóng tình vỗ mãi một âm quen" ? Con để thời thơ ấu, con để mèn suốt trong đêm khuya hát sẩm không tiền, bây giờ con để đã tự tử, bầy sẻ đã qua đời,

mắt lạnh hắt hiu và âm thanh đã quên lãng. Tất cả các cảm xúc và hình ảnh, và hồi ức đó, dâng lên cùng một lượt, như một bức tranh, một đoạn phim. Đằng sau các ngôn ngữ đó là một cõi lòng mà nếu chia cắt các câu, các từ ngữ ra, ta không thấy được. Cái lạ ở đây không nằm trong kỹ thuật. Cái lạ bắt nguồn từ trước khi ngôn ngữ thốt lên. Chính cách sống, cái nhìn, cách xúc động mới, dù lòng trong hình tượng cũ của ngôn ngữ, đã tạo ra thơ.

Đỗ Quý Toàn

(trích "Tìm thơ trong tiếng nói")
Thanh Văn xuất bản, California, 1992

Lục Bát Và Những Đóng Góp Của Du Tử Lê

(Bài nói chuyện tại Đại học Luật Khoa George Mason, Hoa Thịnh Đốn, 17 tháng 9- 93)

Có thể khẳng định không một nhà thơ nào của Việt Nam lại không một lần đến với lục bát. Nhưng đến và ở lại lâu thì rất ít. Ở lại lâu và làm mới cho lục bát, làm những cuộc cách mạng cho lục bát thì lại càng ít hơn nữa.

Lục bát đã lên đến mức tuyệt hảo nhất ở truyện Kiều. Và chính vì Nguyễn Du đã quá thành công với lục bát khi viết Kiều nên tất cả các tác phẩm sau Kiều đều bị đem so sánh bên cạnh cách sử dụng lục bát của Nguyễn Du trong Kiều. Những sự so sánh Nhị Độ Mai, Lục Vân Tiên với Kiều đã khiến cho nhiều tác giả sau Nguyễn Du không muốn sử dụng lục bát như một phương tiện sáng tác nữa. Và bởi lẽ đó, không có một tác phẩm văn vần quan trọng nào được viết bằng lục bát kể từ đó, kể từ sau Kiều. Chinh Phụ Ngâm, Tỳ Bà Hành được diễn lại bằng song thất lục bát. Cung Oán Ngâm Khúc cũng được viết bằng song thất lục bát.

Lục bát bị đem trả về cho ca dao, cho những đoạn mở đầu, mở đầu của những bài hát nói suốt trong một thời gian tương đối dài sau

Nguyễn Du. Không một nhà thơ nào muốn và đủ can đảm đi theo bước chân lục bát của Nguyễn Du để viết tác phẩm lớn nữa. Những nhà thơ đến sau Nguyễn Du đều chỉ thử hoặc lắm mới dừng lại với lục bát một chút. Có thể là có nhưng đó không là những nỗ lực nghiêm túc nên không được lưu truyền chăng?

Đây là Nguyễn Công Trứ:

Ngồi buồn mà trách ông xanh
khi vui muốn khóc, buồn tênh lại cười
kiếp sau xin chớ làm người
làm con chim nhận tung trời mà bay...

Nguyễn Khuyến và Trần Tế Xương chỉ dùng lục bát để đùa cợt.

Đây là Nguyễn Khuyến:

Ngày xưa Lự muốn lấy ông
ông chê Lự bé, Lự không biết gì
bây giờ Lự đã đến thì
ông muốn lấy Lự, Lự chê ông già
ông già, ông khác người ta
những cái nhí nhắt ông ma bằng mười.

Đây là Trần Tế Xương:

Ước gì ta hóa ra dưa
để cho người tắm nước mưa chậu đồng
ước gì ta hóa ra hồng
để cho người bế, người bồng, người chơi...

Hay:

Hôm qua anh ghé chơi đây
giày giôn anh diện, ô tây anh cầm...

Ba nhà thơ vừa kể ưa những hình thức khác hơn là lục bát: thất ngôn

bát cú, phú, hát nói. Lục bát thì rất ít. Lục bát rõ ràng chỉ được dùng để đùa giỡn.

Cho đến khi thể thơ này có một cố gắng trở lại vào đầu thế kỷ thứ 20. Nhưng nói là lục bát trở lại vào đầu thế kỷ thứ 20 thì cũng chỉ là sự trở về rất thấp thoáng.

Nhà thơ núi Tản sông Đà có dùng lục bát. Nhưng ngoài một bài Thề Non Nước, những bài lục bát khác của ông không đáng kể.

Phải chờ đến Huy Cận, lục bát mới có được những trang phục, những nữ trang mới:

ngập ngừng mép núi quanh co
lưng đeo quán đựng, mưa lò mái ngang
vi vu gió hút nẻo vàng
một trời thu rộng mấy hàng mây nao
dừng cương nghỉ ngựa non cao
dặm xa lữ thứ kẻ nào héo hon
đi rồi khuất ngựa sau non
nhỏ thừa tràng đặc tiếng còn tịch liêu
trơ vợ buồn lợt quán chiều
mái nghiêng nghiêng gửi buồn theo hút người.

Và lại Huy Cận nữa:

Đêm mưa làm nhớ không gian
lòng run thêm lạnh nổi hàn bao la
tai nường nước giọt mái nhà
nghe trời nằng nặng, nghe ta buồn buồn
nghe đi rồi rạc trong hồn
những chân xa vắng dặm mòn lẻ loi
rơi rơi... dẫu dẫu rơi rơi
trăm muôn giọt nhẹ nổi lời vu vơ
tương tư hướng lạc phương mờ
trở nghiêng gối mộng hững hờ nằm nghe
gió về lòng rộng không che

hơi may hiu hắt bốn bề tâm tư...

Cùng với Huy Cận, Trần Huyền Trân cũng có những nỗ lực làm mới lục bát. Trong khi Huy Cận làm mới bằng ý tưởng, bằng cảm xúc và ngôn ngữ, thì Trần Huyền Trân đã mơ hồ dẫn dắt lục bát đi những con đường mới mẻ khác để đem vào lục bát những nhạc điệu mới.

Nhịp đi mới này của lục bát làm cho những câu 6 và 8 không còn bị gò bó vào những cách dùng cũ của nó nữa. Lục bát có thể được dùng để diễn tả những điều khác hơn là tả tình và tả cảnh trước đây. Những đoạn đối thoại nhờ đó, đã có thể viết bằng lục bát. Việc diễn tả tình cảm, nhờ lối ngắt đó đã trở thành phong phú hơn.

Nhưng nỗ lực của họ Trần không được nối tiếp.

Những nhà thơ đồng thời khác như Nguyễn Bính, Bằng Bá Lân, Trần Trung Phương chỉ dùng lục bát để chuyên chở tâm tình vì sự gần gũi của lục bát với ca dao, và sự gần gũi của những nhà thơ này với ca dao đã đem lục bát về gần với họ. Sau thời gian này, lục bát lại đi ngủ trong ít nhất mười năm sau đó. Mãi đến cuối năm 1950, lục bát mới thức dậy trở lại với chúng ta:

Đây là lục bát Vũ Hoàng Chương:

Ta còn để lại gì không
kìa non đá lở, nọ sông cát bồi
ra đi từ độ luân hồi
u minh nẻo bước xa xôi dặm về
trông ra bến hoặc bờ mê
nghìn thu lửa chớp bốn bề một phương
ta van cát bụi bên đường
dù nhớ, dù sạch đừng vương gót này
cho ta tròn một kiếp say
cao xanh liền với một tay níu trời
đêm nào ta trở về ngôi
hồn thơ sẽ hết luân hồi thế gian...

Nhưng lục bát như thế vẫn còn hiền quá. Vẫn còn mẫu mực quá, từ ngôn ngữ đến ý tưởng. Lục bát Vũ Hoàng Chương, một số được gọi là nhị thập bát tú với bốn câu, vẫn còn thập niên 40 quá. Đinh Hùng, một nhà thơ rất gần gũi với họ Vũ, cũng làm một ít lục bát:

Hôm nay có phải là thu
mây năm xưa đã phiêu du trở về...

Lục bát Đinh Hùng cũng còn hiền quá. Ông và họ Vũ đành quay trở về với bảy chữ.

Và như thế, nỗ lực lục bát của Vũ Hoàng Chương và Đinh Hùng đều bị bỏ dở.

Lục bát chỉ thực sự sống trở lại, bứt đi từ những ảnh hưởng của lục bát Huy Cận hồi thập niên 60, khi người ta đọc được một số lục bát của Cung Trầm Tưởng:

chiều đông tuyết lũng thâm u
bâng khuâng chiều tới tiếp thu trời buồn
nhớ ngày tàu cũng đi luôn
ga thôn trơ nổi băng mòn héo hon
phương xa nhịp sắt bon bon
tàu như dưới tỉnh, núi còn vọng âm
sân ga mái dột âm thầm
máu đi có nhớ hồi tâm đêm nào
mình tôi với tuyết non cao
với cồn phố tịnh buốt vào xương da
với mây trên nhợt ánh tà
với đèn xóm hạ cũng là tịch liêu
tôi về bước bước dăm chiêu
tâm tư khoác kín sợ chiều lạnh căm...

Cung Trầm Tưởng đi nốt đoạn đường mà Huy Cận khởi đi trước đó. Nhưng ông đi tới tận nơi hơn. Về ý tưởng và cách diễn tả. Như vậy đã là mới về tư tưởng và chữ nghĩa.

Hay Viên Linh:

Em đi hồn tiếc thương nhiều
ngọn soan thưa lấp bóng chiều cuối sân
có hoài tuổi dại không em
trời thoi rắng đổ thu phiên không gian
mắt em đầy mộng điều tàn
yên nghe ván ấy xuôi tràng giang xa
thôi còn với cát bao la
ngựa đi bước nhỏ, mây là cửa ô...

Hay:

Nằm đây đá núi mưa bưng
muôn non khổ nhục những rừng ưu tư
phân vân một mái sương mù
gót son chân bạn nghìn thu nẻo nào
đi về thấy muộn âm hao
đêm nghe dưới vụng xe vào bến không
biển xa tháp dọi từng vùng
một tôi tâm thể vọng cùng tịch liêu.

Nhưng những nỗ lực của Viên Linh cũng như Cung Trầm Tưởng, đều chỉ muốn làm mới hình ảnh, tư tưởng, ngôn ngữ và cách diễn tả cảm xúc, bằng lục bát. Cố gắng làm mới lục bát về hình thức hầu như không thấy rõ lắm.

Sau Cung Trầm Tưởng và Viên Linh là Phạm Thiên Thư. Lục bát của Phạm Thiên Thư không mới về ý tưởng, cũng không mới về ngôn ngữ. Ông chỉ đem ngôn ngữ của đạo, của Thiền, của những trang kinh vào lục bát. Nhưng ít nhất, ông cũng làm người đọc quen với ngôn ngữ, hình ảnh và triết lý của Phật giáo để mở một con lộ cho nhiều người làm thơ khác.

Và Du Tử Lê.

Du Tử Lê làm thơ lục bát từ khi còn rất trẻ, từ những năm 11, 12 tuổi.

Nhưng Du Tử Lê cũng lại là người ở lại lâu nhất với lục bát. Ở lại cho đến tận bây giờ, trong khi những người đồng thời với ông hầu như đã bỏ cuộc.

Paul Valéry, một nhà thơ Pháp có một định nghĩa về thi sĩ rất lý thú: Thi sĩ là một người bình thường, nhưng mỗi ngày vào buổi chiều, ông ta lại đem ngôn ngữ ra khùng bố.

Theo định nghĩa đó, Du Tử Lê là một thi sĩ đích thực. Từ cách sống, cách viết, tác phẩm và những nỗ lực của ông đối với thơ trong hơn 30 năm qua. Du Tử Lê đã làm công việc mà Paul Valéry nói: khùng bố ngôn ngữ. Ông đi tìm những ngôn ngữ mới cho thơ. Ông cho những chữ đã cũ những đời sống mới bằng sáng tạo của ông.

Cùng với những cách mạng ông đem đến cho ngôn ngữ, Du Tử Lê quay ra khùng bố thơ lục bát. Ông không thích sự hiền lành đó của nó. Ông muốn bẻ gãy cái nhịp cũ của thể thơ này. Lục bát vào tay ông không còn hiền lành như ca dao nữa.

Ông tìm ra được những dụng cụ khùng bố. Đó là những cái dấu chấm và dấu phẩy mà ông lợi dụng chúng tối đa.

Qua bao nhiêu năm, lục bát vẫn không có bao nhiêu thay đổi. Trước Du Tử Lê, cách chấm câu và cách ngắt trong lục bát thời Kiều, và cho mãi tới thời của ông cũng vẫn còn rất giản dị. Nó có thể là 2-2-2 của câu 6 và 2-2-2-2 của câu 8. Thí dụ Lưu Trọng Lư:

Vàng trắng - từ độ - lên ngôi
năm năm - bến cũ - em ngồi - quay tơ

hay 2-2-2 và 4-4 như Bùi Giáng:

dạ thừa - phố Huế - bây giờ
vẫn còn núi Ngự - bên bờ sông Hương.

hay 2-4 của câu 6 và 2-4-2 của câu 8 cũng của Bùi Giáng:

Hỏi tên - rằng biển xanh dâu
hỏi quê - rằng mộng ban đầu - đã xa

hay 3-3 của câu 6 và 4-4 của câu 8 với Nguyễn Du:

Làn thu thủy - nét xuân sơn
hoa ghen thua thắm - liễu hờn kém xanh

Không hài lòng với những quẩn quanh đó, Du Tử Lê đi tìm những cách diễn tả khác cho lục bát bằng cách sử dụng những dấu chấm và dấu phẩy để ngắt 2 câu 6 và 8 theo những nhịp khác. Ông muốn thí nghiệm điều mà trong nhạc gọi là nhịp chỗi, nhịp nghịch tai, không thuận theo những âm luật thông thường đã cũ của lục bát.

Ông quyết định lên đường bằng trò chơi của những dấu chấm, phẩy trong nỗ lực đổi thay nhịp đi của thể thơ này.

Thay vì nhịp đi cũ là 2-2-2 và 2-2-2-2, Du Tử Lê dẫn lục bát đi với một nhịp mới:

nằm nghe, chấn gối rơi. Cùng (2-3-1)
tháng năm bần bật. Phật còn ở không (4-4)
tôi nhìn, tôi rất chon von (2-4)
núi non âm bản. Rừng son vẽ. Buồn (4-3-1)

Ở một bài khác:

mai, tôi lìa bỏ, chốn này (1-3-2)
em ngoan ghé cũ. Lá đầy nhớ. Quên (4-3-1)
mai, tôi mỗi một, ưu phiền (1-3-2)
thương em phổ chợ. Tay biên biệt xa (4-4)

Điều này đã được nhà phê bình Nguyễn Hưng Quốc, trong một bài nhận định về thơ, có viết rằng Du Tử Lê rất tự giác trong việc đổi mới thơ lục bát, đặc biệt ở khía cạnh nhạc điệu. Thơ ông có cách ngắt nhịp lạ. Ông đưa vào những cách ngắt nhịp mới chưa từng có trước ông. Nhận định về nỗ lực đổi mới nhịp lục bát, Nguyễn Hưng Quốc

cho rằng đóng góp của Du Tử Lê không thể không công nhận được.

Trong bài cỗi tôi:

cỗi tôi, cỗi nát, cỗi tàn
cỗi hoang mang, vội, cỗi bàng hoàng, qua (3-1-3-1)
cỗi vui thân thể cỗi già
cỗi lang thang mượn mái nhà hư, không (7-1)
cỗi xa, cỗi lạnh, cỗi cùng
cỗi con muốn bỏ, cỗi chồng vợ, xa (4-3-1)
cỗi em muốn dạt chân về
cỗi đau nhân thế, cỗi thề thốt, quên (4-3-1)
cỗi nào, cỗi thật? Tôi riêng?
cỗi đêm máu chảy, cỗi thương nhớ trùng
cỗi tôi, cỗi mịt, cỗi mừng
thôi em có ghé xin đừng nghỉ lâu
cỗi đời đó, có chi đâu!

Mới đây, Du Tử Lê lại từ bỏ những quy luật cũ của bản phối thanh thông thường cho thơ lục bát. Thông thường luật bằng trắc cho hai câu lục bát là:

Ra đi từ độ luân hồi
U minh nẻo bước xa xôi dặm về
Trông ra bến hoặc bờ mê
Nghìn thu lửa chớp bốn bề một phương

Với những bát luận ở Nhất, Tam, Ngũ (các tiếng thứ nhất, thứ ba, thứ năm.) Ông bỏ hẳn hai vần trắc ở chữ thứ ba, chữ thứ tư để trở thành:

Thí dụ những bài thơ mà người ta được đọc trên tờ Thế Kỷ 21 cách đây hai số. Trên tờ Văn số mới nhất, số tháng 10 năm 1992, người ta được đọc bài thơ này:

ngày tôi ngày tôi bằng ngàn
trí khô hốc đá thân lành mũi dao
đèn khuya đèn khuya âm hao

ngón tay vọng cổ góc rào xàng xê
chiều lên chiều lên tù mù
vàng tâm cổ thụ lá khu trúc cành
lon bia lon bia chia buồn
nhớ, quên, một lũ chết bầm tương tranh
con sông con sông lâm bồn
chim bay rừng thất thân cùng hoang vu
đêm lui đêm lui chân về
sầu lên cao ốc xe chờ "pạc kinh."

Người đọc thấy gì ở những câu lục bát này?
Vần trắc bị đẩy hẳn ra ngoài phạm vi của câu 6.

Làm vậy để làm gì?

Tất cả những tiếng trong câu 6 đều là vần bằng. Xúc động không còn nữa. Chỉ còn nỗi mệt mỏi, rã rời. Chỉ còn sự nhàm chán của những âm không dấu hoặc dấu huyền để đi xuống cuối câu. Tình cảm mất hết sự sôi động ở trong, nỗi chán trường được đưa xuống tận đáy sâu thấp nhất.

Nỗ lực cách tân về âm luật lục bát tình cờ đem lại cho tác giả một cách diễn tả tình cảm rất mới. Hay chuyển đi tìm một cách diễn đạt tình cảm mới đã đưa tới cách tân về âm luật?

Câu trả lời như thế nào không quan trọng ở đây nữa. Đáng kể là khám phá mới của ông.

Nghệ sĩ phải luôn luôn làm mới con người của mình, làm mới nghệ thuật của mình. Du Tử Lê đã làm công việc đó.

Khi đưa những đổi thay mới vào thơ, Du Tử Lê đã đem vào lục bát một thái độ mới cho người đọc. Thái độ mới này người ta không thấy ở lục bát trước kia. Ba, bốn thế hệ trước chúng ta, các tiền bối của chúng ta đã thường thức Kiều, đã nghe Kiều, đã đọc Kiều. Nhưng người ta không đến với Kiều theo cùng một cách với chúng ta. Lục bát của Kiều không tạo những thắc mắc như thơ của Du Tử Lê đã tạo

ra nơi chúng ta. Người nghe Kiều không bao giờ ngừng lại, hỏi người đọc dấu phẩy họ Nguyễn đặt ở đâu? Có cái dấu than ở cuối câu 6 không? Có dấu hỏi ở cuối câu 8 không? Không, chúng ta không có những thắc mắc đó. Nhưng thơ của Du Tử Lê thì có. Thơ của ông không chỉ để nghe. Mà còn phải để nhìn nữa. Nhìn thơ ông và vị trí của những cái dấu phẩy ông đặt, ý tưởng sẽ khác hẳn khi không trông thấy những cái dấu đó:

đường trên cao. Đốc dưới đèo
lá ôm vai, tội. Cây treo giữa trời.
em về con mắt theo đuôi
Hai mươi năm trước ai ngồi ở đây?
soi bàn tay. Soi bàn tay.
thấy gân không máu. Thấy mây vừa tầm.
ngó bàn chân. Ngó bàn chân.
ngón ta thương nhất có còn sơn xanh?
ngày hỏa tinh. Đêm thổ tinh.
chỉ riêng trái đất xoay quanh khối tình.
Ngày thất cổ! Đêm thụ hình!
này em: nắng gió thành kinh tụng, chàng.
năm hai ngàn. Năm hai ngàn
tình yêu ta cũng vỡ, vàng: thôi nôi
mắt, em xưa xấp, ngựa mời
vi vu rừng: tóc. Lửa mời âm, dương
trong nhau còn núi sông không?

Những dấu chấm, những dấu phẩy, dấu hai chấm, dấu hỏi tìm được 19 lần trong 17 câu lục bát cho thấy cố ý của Du Tử Lê. Không có 19 lần chấm, phẩy đó, những dòng thơ của ông chắc chắn sẽ được hiểu rất khác.

ngó bàn chân. Ngó bàn chân.
ngón ta thương nhất có còn sơn xanh?

Nhắc lại. Hối thúc. Vội vàng. Năn nỉ. Khẩn trương. Tuyệt vọng. Hối hả. Đau xót. Van lơn. Không có dấu chấm, ta không thấy những điều vừa kể.

Ngoài Du Tử Lê với những cố gắng làm mới lục bát như vừa nêu ở trên, ở hải ngoại còn thấy Thi Vũ cũng làm công việc đó. Nhưng Du Tử Lê vẫn là người ở lâu nhất, gần gũi nhất và có những đóng góp lớn nhất với lục bát. Công của ông thật lớn. Sau Du Tử Lê, lục bát không còn giống như lục bát trước kia nữa.

BÙI BẢO TRÚC

(Thế Kỷ 21, số 44, tháng 12-1993.)

Nhật Thực

chiều co. chiều co, tay gầy
đuối đôi chân mỏng lên ngày tháng, lu
môi người. Môi người đang trưa
đỏ trong nhật thực. Âm. Lua tiếng còn.

Hồi Dương, 8

giường tôi, giường tôi : hơi người
mốc chần gối lạnh. hồn hồi dương. khô
đường tên hên. đèn nhòe nhòa
bãi xe thôi đợi, em về khuya. sương.

Thồ Lá, 9

hương người thơm lừng đêm mưa
hiên phô trương gió. cây thồ lá, xuôi.
vai buồn nghe mềm mây trôi.
em tiêu mòn một quãng đời tôi. thua.

Căng Minh, 10

tôi căng mình ngang âm dương
cổ đeo đá tảng. chân giẫm ván thiên /.
tôi trầm mình trong hư không
chân neo đời trước. cổ kiềng kiếp sau

Xuống Thấp

cây bênh, bênh trôi theo mưa /.
qua xương thịt bụi hồn xô, tạt về /.
rơi. im. rừng vươn tay che
chỗ sâu : lũng, cỏ. khe tì vết, quen
đêm. hôn. mùi. vùng thân. thơm
trắng. xanh. tím. đỏ. hồng. đen. nâu. vàng

Thơ Ở Thời Của Những Người Không Tuổi Trẻ

chúng tôi lớn : còi cây rừng, cỏ dại
tuổi thơ chưa kịp ngọt đã chua, lè!
mỗi trang sách bật lên nghìn dấu hỏi!
nguyên không gian chưa chỉ dấu đi, về /.

chúng tôi lớn : vào đời không lựa, chọn ;
hoa tình cờ nẻ đá mọc hoang mang /.
suối không mạch ; thác không nguồn : chảy ngược /.
ngón vực ngờ khổ vỡ trán cô đơn /.

chúng tôi lớn : ửng mặt trời đáy ngực /.
ngông nghênh chệch lệch nhỏ. vượt biên, thù /.
chí vạm vỡ : khinh ba chiều hạn, hẹp,
(dù tháng ngày : thường trực ử ê khuya !?!)

chúng tôi lớn : sông ngàn năm đứt khúc
thồ nổi buồn lên núi. cột mây chơi /.
dăm đứa mượn lời ca và nốt nhạc ;
rất nhiều thằng vui sủng, đạn, khơi khơi /.

thằng yếu đuối núp vô màu áo đạo ;
đứa hoang đàng chết tốt bụng dao phay /.
tên khụng khượng hỏi : - đâu rồi Thượng Đế ?
đứa lên rừng. đứa kèm trẻ, xâm tay /.

chúng tôi lớn : nứt xương rồng, sa mạc
tìm văn chương làm hố nắp tâm hồn!
chữ với nghĩa có đâu là lối thoát
dăm đường dao, nhát cọ cũng hư, không /.

chim làm tổ. chúng tôi tìm khói thuốc
mửa mặt đời. nôn thốc tháo nhân sinh /.
thằng sờ Mỹ lên gân. thằng xách cặp /.
tên lao công : trốn lính. đứa đại hình /.

năm mươi tuổi : hai chục năm luân lạc
những anh hùng, tài tử hóa lem, nhem !
đời dầu nhận hay xua thì cũng vậy /.
chúng tôi buồn hơn núi thọ tang sông /.

năm mươi tuổi : chúng tôi không tuổi trẻ
thiếu quê hương : - phé bỏ võ công mình

Portland-Seattle 8-93

Và, Toàn Bò

khép cửa. đi. hình, bóng chẻ đôi
chiếc giằm trong mắt. lắt con người ?
nhân gian bày đặt trò chơi nhảm !
chí lớn ?
- Vừa thôi bạn – dở hơi !

Và, Bùi Bảo Trúc

khua trên mái cũ. sầu tân lập
lá đỏ. cười khô. triền tịch liêu
khăn rêu ký ức : chim tiền kiếp /
tiếng gọi nghìn sâu.
tiếng gọi mù.

Và, Đỉnh Cường

hạt đậu. cầu an. hồn sóc nâu
nhành hoa thắm thắm thấp thiên thâu /.
buồn em xuyên suốt vùng mưa : rồi /.
chim, ngựa, rừng : đau ; đá
cúi đầu.

Và, Nguyễn Đình Hùng

núi gọi ta về. sông viếng thăm
phật ngang thân thể. rế đa đoan
em nhan sắc gió : đêm và lá /.
ta hiểu người ru lời :
vô âm.

Và, Ngọc Dũng

bất động ngày. trong bất động đêm /.
tự ta dẹp bỏ chỗ ngồi quen /.
tự ta phát lạc ta : ly biệt ;
chỉ giữ cho mình một
chấm đen.

Và, Nguyễn Văn Phán Và, J. Xưa

đâu vó câu tôi ? ngực trái người ?
kiệt cùng hơi thở : trắng, tường vôi /.
con sông hát lạnh đôi bờ, tóc /.
phơ phất đời sau ngọn giáo
tôi.

Và, Nguyễn Mạnh Hùng

biển vỗ vai mời : mưa. xốn xang
về như hạt bụi chứa không gian /.
đêm, đêm trang sách : bày dơi động...
thả nốt mùa trắng xuống đáy
vườn.

Và, Đỗ Hùng, Và Nga, Xa

tự lột da mình : ta đổ tươi
góc chiều xóng xánh đậu trên môi
uống hương thơ ấu. nghe đời khác
huân tập về,
em : tổ quốc tôi.

Và, Nguyễn Tự Cường

con giun đâu hỏi vì sao sống ?
cái gió không hề biết ở yên !
cái tâm ngó vậy mà xuôi, ngược !
con mắt mai này: khép
tự nhiên.

Và, Nguyễn Ngọc Bích

bàn tay có ngón không dùng đến
nhưng vẫn cùng ta : buồn, thiết thân /.
cánh chim báo bão. làm. ta đẩy
lá mỗi đường xa :
bóng nhỏ dần.

Và, Nguyễn Anh Văn

cây trôi. chiều đứng. sương quay mặt
nắng một lần tôi. gió hồ người /.
những ô cửa trám hoa tiền chế /.
tôi nhìn tôi từng phần :
rã như vôi

Và, Dương Ngọc Hoán

xóc dần nỗi nhớ. Lem năm tháng /.
treo lửng a tỳ nửa trái tim /.
hồi chuông độ lượng : sinh hay vắng ?
bần bật
môi đời ! tâm tịnh yên ?

Và, Lê Văn

trái tim có lúc còn không thật ;
nói gì khi hậu một con sông /.
chỉ riêng kỷ niệm là nghiêm, cần ;
sống chứa chan
trong giọt máu cuồng.

Và, Ti, 93

mây ở em, mà, mưa ở ta /.
biển hồi âm bản. trả thi ca
cả hai tâm thất đầy hoa khế /.
sông núi người :
thơm nổi nhớ nhà.

Springfield 9 – 93

Và, Ti, 93

**gửi trần duy đức*

mây ở em, mà, mưa ở ta /
biển hồi âm bản. trả thi ca
cả hai tâm thất đầy hoa khế /
sông núi người :
thơm nổi nhớ nhà.

Springfield 9 – 93

Và, Đặng Nho, Trần Duy Đức

thiết lập riêng mình : một thổ ngời
đồng vọng hồn ai ? – tiếng hú, hời
ngày mơ hồ giữa hơi tiêu, nhị...
đêm mời tham dự
đám tang tôi.

Và, Toại, Tuyên

cây chia tàng, đọt sầu, khuya, sớm /.
gió quấy đuôi tìm hạt nắng, trôi /.
chân đi. Tâm ở, tù năm tháng /.
đời đóng đinh ta,
thập giá người.

Và, Phó Ngọc Văn

những mũi đường, đan mắt lưới, sâu
hình, ngang sân, trước ; bóng, sân, sau
ngồi, khuôn chậu kiểng. ngang tam cấp
ta : tượng,
ngiên đầu. bụng vá khâu.

Và, Đỗ Quý Toàn

ta trốn ta. trong một số điều !
biển, là ký ức. sóng, lẫn theo.
mưa, khô âm cảnh. mây, đời trước /.
mất tích, ta.
trong mất tích chiều.

Springfield 9 – 93

**Uống Trà Với Bành Nho Hỏi Thăm Ba Danh, BB.Bân, Long Ân,
T.Hoài, K.Trường Và LNg.Ngoạn**

chung trà biệt xứ tôi và bạn
đối ẩm ? – không. còn tả, hữu ta/
những ai vắng mặt, ai oan khuất
vẫn ở cùng ta :
mỗi ngụm trà.

lòng rất bao la. đời chật hẹp
chí cả ? – còn đâu ! ngoài áo cơm !
in trên miệng chén niềm cô tịch
nói gì ? – cũng chỉ đụng hự, không

Thơ Ở Kim Chi Gửi Ng.T.Nh. Một Năm Ở Fullerton

cọng rau chung thủy : trao đời, mới
lát hành chia xẻ : chấn tâm can
lòng em từng luống hoa ân, nghĩa
nhặt trái tim tôi
rót vệt đường.

Tự Tình, Phương Tây

khi tóc bạc hỏi ta : điều mất được ?
- lối bay nào lưu dấu vết nơi chim
ngươi một thuở cùng ta ngồn ngộn, gió
phút chia lìa : bật ngựa gốc thanh niên /.

khi vai mỏi hỏi ta : thời tiết mới ?
- những cánh rừng suy, tạ khắp năm châu.
thơ địa chấn thôi gây thành rớt bão /.
vàng trắng chôn theo khối đá mang về /.

khi mắt đục hỏi ta : điều lỡ dở ?
- buổi chiều nghe sương nặng chấn ngang lưng /.
ai thủ phạm những đường gân kỷ niệm
cây a tòng rụng lá – nhớ phương đông /.

khi môi mặn hỏi ta : lời nguyện cũ ?
- sông trăm dòng biết uống được bao lắm !
em mỹ viện đến tâm hồn cũng lột !
ngược chiều kim. nhiệt đới ẩm trong tâm

khi ký ức hỏi ta : đâu sự thật ?
- núi sông càng săn đuổi tuổi năm mươi /.
tay nhặt nhanh những thanh đời sắp mủn
chạm một lần. Chưa đốt đã tro, bay /.
đêm khấn cấp che mối sầu ác tính
ngày xóa, bôi gốc tích kẻ lưu đày /.
mặt hớn hờ. da xâm đầy hỷ tín,
riêng bóng, hình ma đuổi chẳng nơi chui /.

đã tới lúc ta hỏi ta : ai vậy ?
chết, chôn đâu ? hỏa táng ? ở phương nào ?

Khúc Hạnh T., 6

những cây nến cháy như da thịt
trơ nổi sần, đau, đặng tới xương /
những môi, mắt cũng như tờ giấy,
đốt thành tro,
bụi vẫn yêu thương.

Và Mười Chín Tôi, Một Lần Nữa

trái tim từ đó như gương mới ;
chỉ giữ giùm ta nguồn hạnh, hương
ngón tay từ đó như cây nến - -
thắp sáng đời sau
người đổi tên.

Khúc Hạnh., Gửi Hồng, Bạch Kim

dòng sông chảy giữa đôi bờ tóc
tôi hành lý cũ nhớ sân bay /.
đêm không tay vẫy ! hồn tôi vẫy :
một bóng cây nào !?
một ngón tay !?

Khúc Lâm Than Hạnh T., Thứ Nhất

tìm người : chim không bay ngang
máu đông kỷ niệm, xương than, củi, chờ
tìm người ; đèn nhang hư, vô
sáng xin gia hộm chiều cầu siêu, sinh
tìm người : sông kinh phong, thêm
mộ sâu hương tóc. bia gìn đáy tâm
tìm người : ai, hai mươi năm ?
uỷên thân huyết cận : bốn chân : bò, ngồi

*

tìm người ? – không ! tìm tôi thôi

Khúc Mười Chín, Tháng 9

ngày tôi. trôi trên lưng, đời
cây khô gốc đọt, lá bồi hồi, reo /.
sương, trần thân mây, chia, ly
nhập chung nỗi chết : sầu khô, héo vè /.
môi đêm. thơm nhang xuân thì
tháp trong da thịt lời thề bồi, riêng /.
tôi nằm. tôi nghe tôi tan
lẫn hơi đất ẩm, chút vàng, son, xưa /.
khuya tôi trôi trên tay, còn
lung linh địa ngục : thiên đàng dấu răng /.

*

tôi tan rồi. tan. tan. tan.,...

Khúc Hạnh T., Chia Lìa

phần tư trái đất : em : da thịt /.
như biển sinh từ lệ thốn tâm /.
rừng, mưa, tháng chín, môi tôi : mặn /.
chỗ một đời em vẫn để
dành.

Khúc Hạnh T., 93

tình tôi trẻ lắm. như vừa lớn
nhưng mối sầu xưa lại quá già !
những con tôm bươi thay tim khác ;
sao nỗi niềm tôi tươm
xót xa ?

Và, Hạt Lệ Thu Ba Gửi Qua Suối Hạnh

ngọn cây oằn nặng hoa tiền kiếp
trí nhớ bám vằm vẫn tịch liêu.
nắng như vết cửa vô tình, mãi
mưa xẻ từng ô buồn
khăn sô !

Thơ Ở Từ Nguyên Và, Trương Đình Luận

ngắm mỗi sào lên nước hạnh, tâm
khoảng cách đùm cao niềm ăn năn /
sớm, hôm, ta thấy bàn tay nhỏ,
khoảnh,
một ao đời thôi sỏi tắm.

Từ Bành Nho Đến Corry Huỳnh Rồi Mỹ Nga

buồn con trôi thâu nguồn ly, biệt
cha thở từng đêm / ngày lãng quên /
buồn em nhốt nắng, mưa, sông lạnh /
mỗi đời cây một nén nhang :
thêm.

Và, Ngày Và, Thúy Nga

ta hỏi ta quên, nhớ những gì ?
sân sùi kỷ niệm : chiều, trưa, khe
nằm trong quỹ-đạo-nhân-gian chết !
em bỏ phi thuyền,
ta bước theo.

Và / Duy Thanh

bông hoa kề cận chiếc bình không /
con đường hư thai bao mùa sương /
chuyến xe bus cũ mang đời cũ ;
theo lá rơi, nằm
ngang dấu than.

Khúc Lâm Than Hạnh T.

đổ diệt mùi hương, hoa nín thính /
chim về cho gió thổi thay đêm /
em thổi bằng tim tôi lũng lổ /
tôi thổi bằng em quên, nhớ
riêng.

Khúc Hạnh T., Máu Xương

em phân chia mõi da và, thịt
xương, máu chưa hề biết ngủ, riêng /.
đừng xa nhau nữa. đừng như mẹ ;
bỏ mặc nghìn đêm tôi
tạm dung.

Ti Khúc, Xa

mắt tôi buồn đủ. thôi đừng gió
tới giờ lá nhớ vẫn bay, theo /.
chỉ cây khế cũ quên không hỏi !
hoa khế vì ai ?
nở rất nhiều ?!

Bậu Tình Khúc, Khác

vai khô nỏ nốt, tôi như củ
sao nước dềnh lên tôi chẳng trôi ?
em đi mang hết mùi hơi mẹ !
tôi đã chìm. tôi tảng đá
rơi.

Thơ Ở Dăm Người Bạn Thời Trận Mạc

chào Hồ Xám. phải buổi chiều tối sớm ?
những đoàn quân đầy mắt cũng tan hàng !
thời trận mạc : có nghìn điều để nói /.
sao bây giờ sượng ngắt tiếng cười khan ?!

chào Lô "Lộ". phải nắng mưa suồng sã
trên ngọn cờ đã gãy. ngó vô duyên
thương tích cũ thời gian làm kín miệng ;
chỉ vực sâu thêm rộng ngoác cô đơn.

Khúc Hạnh Tuyền Núi Sông

chẻ đôi sông núi : đêm bùng mặt - -
mưa quần khăn vào sâu ấu thơ /.
chẻ đôi thân thể : mù tăm tích /.
ta nghĩa trang nào ? chôn, cất nhau !?

chẻ đôi tâm thất : kênh, mường cạn - -
hương tóc truy tầm vai thất tung /.
tưởng ai oan khuất vừa quay gót !
xương, thịt, đời sau, máu rất buồn /.

chẻ đôi con gió : cây ly, biệt - -
tim chấn thương cùng môi tháng, năm /.
phạt ngang ký ức rừng, thao thiết - -
dòng suối trăm năm bỗng mất nguồn.

Khúc Hạnh T., Thứ Hai

cát trong hạt lệ : mưa đời trước /.
tàng rộng, dày thêm miền lặng thinh /.
rừng thu quên trái khô, bi lụy ;
rơi thấu đời sau :
lọn tóc điên.

Thơ Ở Hạnh Tuyền Gửi Phụng, Trinh

biển chưa chôn kín mầm ung độc !
núi đã chia triền. dựng vách ngăn
bàn tay : một ngón khuôn theo nhấn /.
bốn ngón âm u
tự vẫn dần.

Phác Họa, Hoa Thịnh Đốn, 4

1.

hàng cây, hàng cây, phương tây /.
gió : khô góc trái ngực ; đầy dấu đinh /.
nàng về, nàng về, vai thôn
vòm tâm ấn tượng trí cường điệu, khoan /.
lìa nhau, lìa nhau, cắn cắn
đèo sừng sữa, muộn ; lũng lằm lử, môi /.

trầm ta, trầm ta, thai đôi /.
xẻ banh da thịt : hiện ngôi giáo đường

2.

trời cao, trời cao, ôi chao !
quần quanh hạt lệ mây, phù thịnh, gương /.
mùi hương, mùi hương, mùi hương /.
hồn cây phong úa ớn đền gốc, xưa /.
hồi chuông, hồi chuông, Ju Đa
mặc, em khấn dối, ta đề quyết, tin /.

rừng lu, rừng lu, em / trên
chỗ sâu đáy ngực : thiên đàng mưa, luôn /.

3.

em mang hoa vào chiêm bao /.
tóc thơm tho, ngắn ; gắt ngờ vực, vui /.
chim đi truyền tin hai người ;
giữa hơi hướm lạ, tay hồi âm, lên /.
đường xanh, nghiêng, ương, lương duyên /.
con sâu cuốn chiếu đo miền hạnh dung /.

em mang hoa về hư, không :

nhân gian mỗi một ta còn nở bông.

Đưa Nhau Đi Dựng Một Giáng Sinh Nàng

ai nhan sắc ? in khắp cùng trái đất
chỗ tôi ngồi, tên một tùy tinh /.
quay thăm thiết quanh mặt trời, tháng chạp
hạt mưa còn trong mắt một mai, chinh /.

ai nhan sắc ? cả cánh rừng đầy bão
suối hư không ? người hát ? giọng như chim ?
tình không thật, giống làn môi mặc khải
chiều tĩnh tâm : tê gắt mặt ưu phiền /.

ai nhan sắc ? từng mũi kim xí gạt
tiếp thu tôi. tim lớn trọng như cây
đêm không gió lấy gì cho lá vẫy ?
em không qua ! muông thú phải tan đàn !

ai nhan sắc ? để tôi về bối rối !
với chính mình. tôi hỏi khế : - vui không ?
tôi thấp thỏm. tôi điều hiu, quá đổi !
tôi lẳng xẵng, tìm kẻ ẩn trong lòng /.

ai nhan sắc ? âm âm ngày khuất lấp
những con đường quên cất hộ mùi hương /.
em tan tác trên lưng mùa xám hối /.
tôi áo cơm ! thu quên lửa, đêm, tàn

ai nhan sắc ? cầm trên tay thánh giá ?
trả giáo đường câm lặng – tắt theo kinh /.
đôi hàng ghế uy nghiêm chờ hồi cải /.
cửa tôi buồn. bưng bít. phúc âm

ai nhan sắc ? như một lời chúc phúc
giữa – chiều – em : quân dữ bỗng quy hàng
tên ngoại giáo gửi xác, hồn lại chúa
đưa nhau đi : dựng một giáng sinh, nàng.

24-12- 92

Âm Cảnh Kia: Phó Bản Của Dương Gian

tôi muốn rủ em dời cư địa ngục
âm cảnh kia : phó bản của dương gian /
thiên đàng thuộc những người không biết khóc !
vui chi ? – khi sinh tử cũng không còn ?

Thơ Gửi Phạm Nhuận

bằng vận tốc hằng tỷ năm ánh sáng
tôi tìm em tự thuở Chúa chưa sinh /
Phật chưa có. trước sau đều chẳng có
mỗi hành tinh gìn giữ một u tình.

Em, Trưng Bày Thân Thể

hành lang không ký ức
bình hoa giả, nhân danh
nụ cười ma-nơ-canh
phô khắp cùng thế giới /.

chào nhân loại đồng phục,
xâm thực từng món ăn,
rõn rảng nổi nhục nhằn,
buồn ! vui ! ta bầu lấy /.

đón đau mỗi múi giờ /.
biệt ly cùng vĩ tuyến /.
đêm lộng lẫy năm châu /.
hân hoan điều thất thiệt

trong em mấy màu cờ ?
nơi chốn nào tổ quốc ?
chiều khoáng, vắn, tàn tro
quê hương trong xe-chợ !

mưa hẹp , góc Paris /.
lòng kính chiều New York /.
em bệnh viện Triều Châu /.
gió cuối đường Nguyễn Trãi /.

dãy hành lang đổi màu
em, trưng bày thân thể.

11-92

Phương Hướng

ngọn gió từ hướng đông
thổi tắt lòng bất trắc /.
ngọn gió từ hướng bắc
thổi buồn về tây nam /.

trái tim ta như rừng !
chẳng gió nào thổi nữa.

Lục Bát Sao Kim

1.

chiều gửi trưa về phương tây /
mưa. tôi phòng đợi. em lầy sân bay /
không còn ai nơi đầu dây ;
những con số chết trong tay bấm, chờ

2.

cây gửi chim đi theo đêm /
núi bưng mắt nhọn. suối vòng cung. riêng /
tôi lên rừng bông sao kim /
những chân gió, thúc. cuồng điên vực, người.

3.

sao tua chưa từng nằm kề /
em thơm tho giữa thơ, lìa biệt, tôi /
tay cầm tay, lên : chia hai :
mũi dính đóng xuống đời. Thôi nhé. Đừng
xa người. sao tôi không dưng ?
địu em trước ngực, lưng buồn râm, ran.

12-92

Giữa Ngày, Giữa Tháng, Giữa Áo Cơm Và, Houston

"đừng khóc":

một kẻ nào trong ta nhắc nhở !
bảo mi bao lần rồi,
hỡi thằng chết dẫm !
nàng là chim cánh cụt
rất cần nghìn vạn thước sâu,
dưới mặt biển
để vùng vẫy.

"đừng khóc" :

một kẻ nào trong ta nhắc nhở !
bảo mi bao lần rồi,
hỡi thằng thi sĩ !
lấy mộng mơ làm bản vị,
sống sót tới giờ này
còn đòi hỏi gì nữa ?

"đừng khóc" :

một kẻ nào trong ta nhắc nhở !
và thêm :
"đừng khóc nghe con
dù chính mi từng đôi lần
thấy ta
đã khóc !"

3-3-93

Riêng Sóng Rao Tìm, Em: Thất Tung

tìm thấy trong ta một cửa, vào
cũng là lối ngõ để đi, ra /.
nhớ quên, quay títt đồng xu, cũ /.
còn, mất truy lùng dăm bóng, ma /.

tìm thấy trong ta một chỗ ngồi /.
chiếc bàn bắt góc cỗi xâm soi /.
vết son trên tách trà bông cúc /.
vai ghế còn thơm sợi tóc, rơi /.

tìm thấy trong ta một chiếc giày ;
em từng khua, những bậc thang, vui /.
chân thôi hỏi đất ! mưa tầm nã,
cây, lây bệnh lá, gửi cho mây /.

tìm thấy trong ta một chỗ nằm,
kẻ nào quên lửng mấy trăm năm /.
nửa đêm nghiêng, vỡ, vàng trắng-huyết /
chợt thấy ngay ta vốn giả hình /.
tìm thấy trong ta một miếng buồn /.
miếng trời đỏ ké ! Miếng tro, than /.
miếng nhay. miếng nhá : vùng u tối /.
địa ngục lên bàn tay nổi gân /.

tìm thấy trong ta một cánh rừng /.
con đường xấn giữa biển hư, không /.
hai bên bia mộ ghi : "yên nghỉ..."
riêng sóng rao tìm, em : "thất tung".

Tịch Mịch Rơi Ngang Trời Thọ Thương

thời gian khoảng mãi sầu chia, biệt /.
gạn được gì đâu ? vài vệt sương !
cây phong đổ miết mùa không hết !
tịch tịch rơi ngang trời thọ thương.

Trên Ngọc Bồn: Đang Bồn Muốn Thiu

hàng cây cúi mặt tay che, nắng
con đường từng thước lá liu điu /
chiều đi chim lạnh về thu cánh
trên ngọn bồn. đang bồn muốn thiu !

Nghe Nặng Làm Sao Hơi Thở Khô

ai hát cùng tôi ? – tôi hát đâu !
ngựa về vó lỏng, cuồng chiêm bao /.
đầu non, em, gió, xô hư ảnh
nghe nặng làm sao hơi thở khô.

Chủng Tử, Đỉnh Cường

treo ta trên giá trời hư huyền
cúi xuống trần gian. hút. bóng người
cấy thêm chủng tử. đêm. ly biệt
chói nắng : bay quầng, nửa cánh dơi.

Mơ Thấy Cưng Ly Với Mai Thảo Ở Santa Ana

nhậu đi ! hừm. hăng gượng về /.
đôi chân lắt bở. chai mờ còn lưng
dzô thêm. được lắm. sao ngừng ?
miếng gan trên đĩa. miếng lòng vớt đâu ?

miếng tim. miếng cật. miếng gầu
nhai chi ! nuốt trống (thờ sầu rất dai !)

sương thâm ngắn bóng cây dài /...
chưa đi mắt đã đầy gai chia, lìa.

Thơ Ở Một Góc Đường Travis, Chiều, Không Bao Giờ, Cũng

tóc, quên hỏi những đường bay của gió
môi, phai son nào nhớ nổi hương đầu /.
tay, quên hỏi thăm bàn tay đã gửi !
những vai cầu quên hỏi : nổi nhau chi ?!

chiều, quên hỏi góc đường ai đứng đợi ?
cây, tương tự hay lá sớm chia lìa ?
đêm, quên hỏi...cứ như thời mới lớn
tưởng mưa đi. đâu biết ngựa quay, về !

ta đã hỏi : đời sau và kiếp trước
không có em : nhân loại sống như...mù.

5-93

Đêm Nghe Nhạc Đặng Khánh Ở Nhà Trương Đình Luận

sầu ta soi trong gương đời /
sóng xô tịnh độ. núi ngời duỗi chân /
cây ra điều tôi vô can
mỗi vai ghé một tiền thân rừng, nào /
hương tay trên vùng hư, hao /
trả em hộ tịch. phá rào cản tâm /.

đền thu hình. đêm thâu thanh
trời xa dặm đảo. căn phần san hô /
môi mềm thêm sâu sương khuya /
thú quay lại biển. chim về bình nguyên
tìm ai ? tìm trong ân quen ?
trái tim tịch mịch. nổi niềm mọc gai.

em, mùi hương : cùng khoan thai :
đóng ta ngập mũi đình : thời Việt Nam.

Đêm Ở Biển Galveston Với Việt Nguyên, Tường Thấy Vũng Tàu, Cũ

đừng bày đặt nữa, sự thực chẳng còn điều gì để nói thêm về biển /
khi chiều cán mỏng những sợi buồn
(như lò nấu chảy cát)
làm gương soi mặt ta buổi sáng /.

quãng đường đã đi qua
cách gì em trở lại /.

đừng bày đặt nữa,
sự thực chẳng còn điều gì để nói thêm về biển /.
khi mỗi chúng ta là một con số bẽ đôi vô nghĩa ;
na chiếc bóng tạt nguyên,
cuối đời khôn ần nấp /.
như gã gà trống cô độc
nghe tiếng gáy mình :
xấu hổ. nhận ra biết bao điều hoang tưởng /.
(từ tiếng gáy rất ư hùng tráng ấy)
dễ chừng trên hai mươi năm
chúng ta đã quên khuấy những cây bàng Bãi Trước /.
vị giác cũng xa lạ,
ngập bụi nhân bàng dập nát /.
suốt ấu thơ cỏ, dế, chim và chuột...
tới giờ
anh còn tự hỏi
ở đâu ra những cây bàng ?
khi không một quả bàng nào nảy mầm !
như anh và em
đã không có lấy một giấc mơ
đâm chồi trên mảnh đất trí nhớ mới !

ta hồi hải khẩn hoang ;
đợi mưa người chẳng tới /.

những vòng nguyệt quế, xanh

khấp ngã đường quên lãng, đổ !

đừng bày đặt nữa,
sự thực chẳng còn điều gì để nói thêm về biển /.
ngoài việc hãy dựng ngay đài tưởng niệm
nơi dậm sâu

nơi làm trại tạm cư cho trăm ngàn linh hồn uổng tử !
(ký ức như đàn bà trắc nết
có khả năng bôi xóa và, quên phứt dễ dàng
mọi tội ác.)

chẳng thấu hiểu chia ly,
liệu nhân loại hơn gì cảm thú ?

đừng bày đặt nữa,
sự thực chẳng còn gì để nói thêm về biển /.
khi mỗi chúng ta
là một con nước muộn ;
chưa kịp va vô bờ
đã ngúm tàn hy vọng /.

sợi dây đời vốn căng
giữa hai đầu thống khổ /.
em một đầu mưa nghiêng
ta một đầu địa ngục /.

đừng bày đặt nữa,
sự thực chẳng còn điều gì nói thêm về biển /.
ngay em cũng quên
buổi sáng. Bãi Sau. ô Tàu già hiện thân thùng nước lèo.
tô hủ tíu
những sợi bánh em nút ngon lành
(sau chiều. tối. đêm...
em cháy cũng ngon lành
trong anh)
ngọn lửa thiếu thời, nỡn

(thời núi chưa ở xa
và, rừng gần quá đổi)
những sợi bánh ngày vui
làm ruột gan ta nay còn gấp khúc /.
dù em đã quay lưng,
mang họ tên kẻ khác /.

đừng buộc anh phải làm gì
khi lâu rồi anh không hề thấy em mỗi tối /.
tổ quốc thở ngoài ta !
nói gì không giả dối ?

đừng bày đặt nữa,
sự thực chẳng còn điều gì để nói thêm về biển /.
đừng làm phiền công việc xe cát (dù hảo huyền)
của những con dã tràng /.
đừng hỏi những con chim biển có mang chân trời về dưới
đôi cánh yếu ?
mặc chúng /.
hãy hỏi ta !
khi một đời tom góp những thẻ gạch màu mắt cua
sứt sẹo /.
xếp dưới bờ tường,
đứng lên. kiễng chân
vói hoài mà những ngón tay khẳng khiu cũng chưa bao giờ
chạm tới đầu tường hạnh phúc, xám /.

anh khát khao đời sau,
dù không hề biết chút gì kiếp trước /.

đừng bày đặt nữa,
sự thực chẳng còn gì để nói thêm về biển /.
vì sóng
tự thiên cổ nhấc nay
vẫn vỗ quanh đây /.
trong khi ta
lại không hề hiểu chúng !

em cứu rồi đời ai ?
để nhân gian gió mãi ?

đừng bày đặt nữa,
sự thực chẳng còn điều gì để nói thêm về biển /.
em nào phải tàng cây
nên cách gì
cũng chỉ cho được một người
bóng mát !
huống hồ
em muôn đời trẻ con
sống trong thơ. ư hát nhỏ một mình !

mọi linh hiển chỉ một lần chứng thực
em đi rồi. sóng góa bụa. đêm
ta bừng tỉnh, hỏi : - đâu ? kìa ! bóng mát
cả hàng dương ngã rạp. đứt ngang lưng /.

đừng bày đặt nữa,
sự thực chẳng còn điều gì để nói thêm về biển /.
một trận mưa nửa đêm
đủ chôn vùi hết thấy /.

nếu ta được tái sinh :
xin làm. đêm. biển ấy

Ai Đi Rồi Còn Gửi Lại Con Người

sông đôi lúc gọi tôi về, âm áp
dòng tóc nào chung thủy một mùi hương /.
thuở bé dại ghim mối tình gởi mẹ /.
ngắm nhìn cha như một vết thương /.

trái tim tôi : một dấu chấm than
thân thể tựa khối sầu quen chuyển, động /.
cây khoan gió cho lòng sâu bớt sóng,
lá khoan rơi năm ngón gượng chia, lia /.

mây phản trắc phân từng lô ảnh ảo
bao thước đường rêu đợi bước chân, mưa /.
kỷ niệm lợp mái che, chiều, nở dột /.
trời xa không tiếp vận sớm mai, vào /.

máu xô đẩy những khoang thuyền biển lận ;
chờ thời gian chìm tiệt cõi âm /.
nghe hạt lệ nằm nôi thôi thánh thót ;
thành gương soi tôi lúc lâm chung /.

mỗi nhân dạng là một con thú lạ
na hồn đau về trả đất nâu /.
vai chưa hiểu gánh đời sao quá nặng !
tay buông chưa kịp biết nhận hay cho !

núi đôi lúc gọi tôi về, nín lặng /.
những ngọn gai đâu nhớ nổi da người /.
tình yêu khắc lên xương nghìn dấu hỏi :
ai đi rồi còn giữ lại con người ?

20-10- 92

Lục Bát Năm Mười

1.

Ngày khô ran. buồn rơi mau
nền rêu, sắt nhọn. lối rào thép ngang
chim về mang niềm bắn khoăn
hồn tôi bẻ góc vào con ngõ nào ?
đường đi quanh, nguồn sông đào
thuyền, khuya, mắt lạnh, những ô cửa, mù.

2.

tôi nằm nghe trưa. mưa đi
xốc cơn ồm dậy. bốn bề lạnh canh
buồn nào vàng. buồn nào xanh
xăm xoi thân thể thấy ghềnh thác : khô
tìm nhau. ai đi tìm nhau
dưới sâu khe lạnh cây lau tay, mời.
Houston, 6-92

Thơ Tình Năm Hai Ngàn

huyền thoại buông màn. cổ tích chôn
chị Hằng, tảng đá : ai là trăng ?
cây đa, chú Cuội, và con thỏ
là bốn ? hay là một chữ không ?

buổi sáng phi thuyền đáp sao Kim
chiều, tôi ngồi quán nhớ mộng mênh
tối nay hàng triệu ngôi sao mọc
em ở nơi nào trong không gian ?

nhân loại sẽ rời lên Thổ tinh
kẻ về sao Hỏa. kẻ sao Hâm
mẹ về sao Vệ. cha sao Mộc
tôi chọn khô theo quả đất dòn

khi chết thành ma ? giờ cũng vậy
chỉ như mặt khác tấm gương soi /.
sống đây. sống đấy mà đâu hiểu :
vạn kiếp trong cùng một kiếp thôi /.

chẳng còn. chẳng còn. chẳng còn chi !
chỉ còn bí mật của trang thơ /.
em đem hạt lệ gieo lên luống /.
ruộng nẻ tôi cày ven hư vô /.

tường tĩnh, ai ngờ đụng nháng sao /.
em về ẩm ướt khắp chiêm bao /.
nguồn thiêng ở phút đầu sông tặng;
thác đổ. ghềnh neo trời. nao nao

tôi mời em vào thế giới riêng
thế giới không người. thế giới chim /.
ném đi ước lệ, quăng quần áo /.
tươi tốt nào hơn em khỏa thân ?

địa đàng bồi xóa tự nghìn xưa
tôi có em, đâu cần E Và
đâu cần trái táo và con rắn
cám dỗ tình rờn như nhụy, hoa /.

em sẽ quây quần với các con
tha hồ dựng núi, đào nhiều sông ;
tha hồ bão nắng hay mưa xuống ;
nhân loại sau này khởi tự em /.

đứng trước bậc thềm tâm thế kỷ
tôi viết thơ tình : hieu-quạnh-kinh
ngày mai ai cũng là thi sĩ
tìm thấy vàng trắng thật : của mình /.

Houston, 7-92

Cuối Năm Chuyện Vãn Với Bệnh Thyroid

**gửi tặng bs hồ tấn phước, ân nhân của tôi.*

ô kê, cúng tốt thôi Thyroid ! cuối cùng rồi chúng ta cũng gặp nhau /.
như những con hải âu chọn biển xanh
để hã hê khoe tấm lòng trinh trắng ;
như người con gái cắt đi mái tóc
giấu kín một nơi
đợi quên tiết /.
như sự hiểu biết của đám kiến hôi,
từng thành công trong nỗ lực làm thui chột
những nụ hoa non ;
một cách khả tín đã cho biết
chỉ riêng trí nhớ độc lập khỏi nàng,
vẫn nắng mưa trên những con đường từ lâu
không ai trở lại /.
và những gốc sung
cứ còi theo thời gian ngược chiều gió thổi /.

ô kê, cũng tốt thôi Thyroid !
dù giờ đây chúng ta mới tình cờ nhận ra mặt mũi nhau /.
dù bạn đã ở trong tôi năm, sáu năm trước
dù bạn đã chọn những miếng ngon nhất của thân thể tôi
để xơi
xơi từ từ
xơi kín đáo
(như những nhà chính trị khôn ngoan ngậm miệng ăn tiền !)
bạn xơi
miếng gan mềm có máu thơm luân lưu
miếng tim xốp nhiều lỗ
bao năm đập liên hồi trống trận /.

Thyroid, chính bạn

(chứ còn ai vào đây !)
đã xơi của tôi miếng mắt trong /.
chính bạn chủ mưu vụ đẩy con người tôi lồi khỏi hốc mắt /.
bạn chơi khăm quá đi !
chơi sát ván !
chơi tôi ná thờ !
hơn ai hết :
bạn biết Chúa từng dặn dò :
nếu để một con người của người có dịp phạm tội
thà chịu chết để được vào nước thiên đàng
còn hơn giữ nguyên mà sẽ bị đọa về địa ngục /.
bạn nhất định xơi con mắt của tôi (?)
cũng được đi
nhưng chả việc gì phải chơi nhau tận tình đến thế /.
dù sao tôi cũng chỉ cần con người mình lúc này thôi
(ngay khi chúng từng có cơ hội phạm tội)
để nhìn những người tình ra đi
như nhìn dòng nước chảy
(những dòng nước không có khởi nguồn
sẽ lấy đâu làm điểm kết thúc ?)

dù sao tôi cũng chỉ cần,
con người mình lúc này,
để thấy các con tôi :
những đứa nhỏ như chim
lớn giữa mùa bão rớt ;
những đứa nhỏ như tre
mọc giữa rừng cháy nám /.
những đứa nhỏ không dám
nghĩ có ngày gặp cha /.

ô kê cũng tốt thôi Thyroid !
cảm ơn bạn đã cho tôi
những ngón tay run trên từng đường gân luống tuổi /.
những buổi chiều gió quần hút trong cây /.
những khuya trở giấc
quơ tay tìm người đàn bà

(những tưởng hết đời vẫn đó !)
hết đời vẫn những sợi tóc kia
bộ ngực kia
cũng những ngón chân sơn vàng, xanh, tím, đỏ...
hay những móng chân trần trụi
(như cha mẹ ta bao đời trần trụi !)
nhưng sự thật lúc nào cũng mang lại
cho ta nhiều điều thất vọng /.
như Hà Nội, Sài Gòn
mất dần ký ức
như Ti,
cuối cùng
khác gì hơn Thục !

người phụ nữ nào cũng có khả năng
tháp thêm cho mình những đôi cánh mới thật lớn /.
và những bàn chân,
chạy nhanh hơn ngựa /.
hầu kịp tới chân trời
trước khi ngày quá tối /.

ô kê, cũng tốt thôi Thyroid !
dù bạn chơi không đúng luật giang hồ
chơi xối xả
bạn lén lút gửi vào máu tôi đồng vi trùng,
có khả năng mãnh mung,
khả năng chạy tùm lum
chạy cùng khắp thân thể /.

bạn muốn cuống phổi tôi phải rụng sớm /.
bạn muốn trái tim tôi phải đi chơi chỗ khác /.
nếu còn chút lương tâm
nhẹ nhàng lắm,
bạn cũng muốn trái thận,
túi mật tôi được ném mùi ung thư !
như cả dân tộc tôi, đất nước tôi hiện đang bị ung thư /.

ờ cũng được !
cũng tốt thôi !
giữa chúng ta thật ra
chẳng hề có một problem gì
Nguyễn Sa nói :
không chết được !
chết sao được !
đã năm sáu năm qua rồi
tôi với bạn vẫn trịnh trọng
thi hành cam kết bất thành văn :
- tuần trăng mật nào chẳng có ngày chấm dứt !

ờ cũng được !
cũng tốt thôi !
bốn tuần sau cái chết của Hoài Bắc ;
Mai Thảo nói tôi muốn gì thì muốn /.
chỉ "đừng đi theo thằng Chương trước tôi" !
(gì chứ chẳng theo bèn gót nhau
đương nhiên sẽ không có vấn đề gì cả /.)

ô kê, cũng tốt thôi !
dù trước khi khai diễn trận football mở mùa,
bạn đã touch down tôi mấy quả !
không sao
vẫn chưa đến nỗi nào
lúc chúng ta đi ăn với cha Nam Hải ở Bolsa ;
Nguyễn Mạnh nói :
Thyroid !
y boong !
trăm phần trăm !
trốn đâu cho thoát !

tựa cuộc thi nước rút có giải thưởng,
bạn thả những cái hạch lớn nhỏ,
chạy vòng quanh cổ tôi /.
ôi cái cổ ngẩng ra
giúp cuộc đua thêm hấp dẫn !

ô kê, cũng tốt thôi Thyroid !
sớm mai trở lại nằm trên bàn
cho phóng xạ xuyên suốt thân thể !
Phùng Gia Thanh nói :
phải làm theo đòi hỏi của Đặng Đức Nghiêm :
ung thư xương ?
những giọt máu rút từ cánh tay có làn da vỏ cây !
chị Thoa giải thích : thử đủ thứ
cũng tốt thôi
bởi cách gì,
mỗi chúng ta (luôn bạn)
lúc chết đi
cao lắm cũng chỉ giữ được cho mình :
một hai điều bí mật /.

ô kê, cũng tốt thôi
dọa nhau chi !
để anh chị Quỳnh, và chị Tâm tôi
phải sưu tầm tài liệu về bạn !
gia đình sợ tôi chết lúc này
lấy đất đâu mai táng ?
thôi mà !
bạn tôi !
dọa nhau chi !
cho Du, Như, các con tôi
phải vào thư viện tìm sách viết về bạn
(có dễ đã hơn năm
cha, con tôi chưa hề thấy lại mặt nhau
ngoài đình ninh vẫn sống !)

thôi mà !
bạn tôi !
dọa nhau chi !
để Trác, để Hào
phải vất vả tìm bác sĩ nào ở Houston
chịu trị tội bạn !

miễn phí cho tôi !

ô kê Thyroid !

bây giờ là tháng mười hai /.

ngày tối sớm /.

người ta đã vặn lại kim đồng hồ

cho sớm hơn một tiếng /.

người đàn bà đang sống với tôi ;

sợ chưa hết mùa đông này đã thành góa phụ !

Thủy nói :

những con dốc Pleiku

hội trường trung học Tuyên Đức

của người Tàu năm xưa

còn chờ tôi trở về...

ồ, bạn tôi giống hoài

đã lâu tôi nào có mong mình sống mãi

ô kê cũng tốt thôi Thyroid !

cảm ơn bạn đã chọn tôi,

như đất chọn trời,

như đại bàng chọn đỉnh núi,

như cọp rằn

chọn rừng sâu ;

như tôi...

không hề chọn lựa có mặt

lỡ được sinh ra

phải ở

ở với người hay, ở với ta

trước nhất vẫn chỉ là cách ở !

ô kê cũng tốt thôi Thyroid !

dù những dòng sông

(không có khởi nguồn

nên chẳng biết nơi chấm dứt)

sẽ bỏ tôi

như Ngọc

đã bỏ tôi

(vì trái thận hư của nàng)
dù một ngày
vì sự hư hỏng, túng thiếu
của cả tôi lẫn bạn cộng lại,
cuộc đời sẽ ném chúng ta
vào xó góc lãng quên
thua một con chó chết !

cũng tốt thôi cũng tốt thôi
Thyroid !
tôi muốn triết lý vụn
với bạn
rằng :
có gặp gỡ nào
chẳng đem tới chia ly ?
chỉ khác nhau:
sớm, muộn.

Thơ Ở Studio Phạm Thăng

phố, đứng khom lưng, thổ huyết chơi !
miếng trời xám ngoét. mây bụi nhùi
vàng trắng tự vắn bằng dây điện /.
ta với người cháy rừng
qua đây /.

Thơ Ở Một Ngày, Tháng 9 Và, Lê Hà Nam

em phục sinh tôi : nắm mộ nào ?
sóng hàm oan ? hỏi biển hư vô ?
rừng tôi kín rợp em : bờ tất
nề mộ tôi ra :
mẹ trở vào.

10- 93

Trùng Tu, Giấc Mơ Và, Nguyên Sa

hiu quạnh. trùng tu từng cuộc đời /
người, trùng tu mãi giấc mơ, khuya /
mây, trùng tu những cơn mưa, muộn /
tôi đợi trùng tu :
một cửa về.

Thơ Gửi Nghiêu Đề Và Ng. Đ.Toàn

những bết màu xanh. ánh sáng đen
máu tôi ký thác thịt xương em /.
những đôi nhuyển thể trong tâm mẹ
tìm thấy nơi em : tượng
rất buồn.

10-93

Tiếng Mõ

em trở về. đâu đây
ngực vun mờ gió ngất
đất gửi lá cho cây
hoa rơi từ giữa hạt /.

chiều hoang mang vó ngựa
buồn ngon ơ vực sâu
nửa thời kinh không đâu
đã xót khô tiếng mõ /.

dầm hạt bụi thiên thu
lấp tình ta mấy chốc.